

IFLA World Library and Information Congress

83rd IFLA General Conference and Assembly

19–25 August 2017, Wrocław, Poland

Reserapport

Staden Wrocław bjöd på en välorganiserad och trevlig konferens med intressanta föreläsningar men också stora möjligheter till kultur och stadsnöjen. Wrocław blev utnämnd till Europas kulturstad 2016.

Models for Copyright Education in Information Literacy

Som kontaktperson för expertnätverket för bibliotek och upphovsrätt var mitt fokus den off-site konferens om upphovsrättsundervisning som anordnades av kommitteen Copyright and other Legal Matters (CLM) Advisory Committee och Information Literacy Section.

Konferensen, Models for Copyright Education in Information Literacy ägde rum på University of Lower Silesia och syftade till att sprida erfarenheter och goda exempel på undervisning inom upphovsrättsområdet, både på biblioteken och bland våra användare. Dagen inleddes med ett kort resonering kring undervisning i upphovsrätt av Monika Mitera från Polens nationalbibliotek. Varför är upphovsrätt speciellt viktigt på bibliotek, behövs det undervisning? Yes or No - Why - How. Det följde många presentationer om How, men man behöver också fundera på Why om man skall kunna arbeta effektivt med undervisning.

Första sessionen var en presentation av ett internationellt projekt om Copyright literacy med en paneldiskussion som jag blivit inbjuden att delta i. Projektet startade 2012 då en gemensam studie gjordes i Bulgarien, Turkiet, Kroatien och Frankrike. Studien presenterades sedan på ECIL 2014 och fler länder bjöds in att delta. Mer än 15 länder har gjort eller är på väg att göra enkätundersökningen. Syftet var att undersöka och jämföra kunskaperna hos bibliotekarier på olika typer av bibliotek men även att se på de utbildningsbehov som finns och hur de skall kunna tillgodoses.

Copyright education: why the time is now

Technology

International copyright reform

Information/misinformation about copyright

Professional identity

The opening panel on copyright literacy. Photo by Lisa Hinchliffe

Jane Secker sammanfattade projektet och resonerade kring begreppet Copyright literacy. Hon betonade vikten av en bred definition och inte enbart begränsa den till informationshantering inom forskning och undervisning. Dock är upphovsrätt något som måste läras ut och det är endast i praktiska situationer som den blir relevant. Hon resonerade också kring hur vi knyter det praktiska arbetet till det politiska. Hur kan Copyright Literacy stödja konstruktiva diskussioner mellan parter med olika värderingar, mellan upphovsrättsintressenter och forskningsinstitutioner?

Resultaten från de studier som gjorts visar på bristfälliga kunskaper i upphovsrätt. Det är dock stora skillnader i kunskap och medvetenhet mellan olika länder. I Storbritannien och i USA är situationen betydligt bättre, där har man ofta policies och utbildningsprogram på forsknings- och utbildningsinstitutioner. Studien visade vidare på behovet av att integrera upphovsrätten i det vi kallar informationskompetens och på behovet att integrera upphovsrätt i bibliotekarieutbildningar.

Paneldeltagarna fick redogöra för resultaten i sina länder och hur de tänker inför framtiden. En fortsättning av projektet är på gång för att undersöka vilka förväntningar och vilka kunskaper studenter på bibliotekarieutbildningar har. Eftersom Sverige ännu inte deltagit i studien rörde sig mina reflektioner kring kunskapsnivåerna på forskningsbibliotek i Sverige och vad som är viktigt för att biblioteken skall kunna utveckla sina tjänster och kompetens. Ett steg i detta kan vara att göra en studie för att öka medvetenhet om upphovsrättsfrågorna och se över kompetensbehoven.

Efter panelen följde en rad presentationer av olika undervisningsupplägg och vilka utmaningar man såg men också diskussioner kring bibliotekens behov och internationella reformer.

Armin Talke, Berlin State Library pratade om Berlin State Librarys Scientific Publishing Program for PhD Students: Copyright and Much More. Det har varit många fall av plagiering i forskningspublikationer i Tyskland varför man har velat fokusera på detta trots att Berlin State Library inte är ett universitetsbibliotek. De har utvecklat 4 olika moduler på sammanlagt ca.10 timmar om plagiering, upphovsrätt, forskningsdata och open access.

Något som kom upp i flera presentationer var frågan om hur man hanterar eventuella risker som uppkommer när lärare eller forskare använder material på ett felaktigt sätt. Undervisningen har tidigare till stor del handlat om att förstå lagstiftningen och att undvika åtal. Riskfrågan är viktig att diskutera eftersom det är en av anledningarna till att biblioteken ofta är tveksamma till att engagera sig i upphovsrättsfrågor.

Janice Pilch från Rutgers, The State University of New Jersey resonerade kring upphovsrätt och den roll vi har. Behöver vi bli mer aktiva och kritiska och försöka förstå det upphovsrättsliga ekosystem vi är en del av? Copyright Literacy och undervisning i upphovsrätt kan inte vara helt neutral.

Även om vi i Norden inte har copyright officers eller copyright policies som i Nordamerika så har vi ändå liknande tankar kring behoven av utbildning och hur man kan integrera upphovsfrågorna i annan undervisning. Flera universitet i Sverige arbetar med Blended learning som är ett sätt att effektivisera undervisning i upphovsrätt.

Vi har i Sverige bra strukturella förutsättningar för att ge ett bra upphovsrättstöd men vi behöver förbättra vår kompetens på flera områden. En oväntad men viktig fråga kom från en av deltagarna på konferensen som var jurist på Polenksja, Polens motsvarighet till Bonus Copyright Access. Hon frågade den inledande panelen hur de kollektiva upphovsrättsorganisationerna arbetade tillsammans med biblioteken i de olika länderna. I Polen har en "educational role" gentemot biblioteken.

The Publishing Trap

En av dagens höjdpunkter för de bibliotek som inte vet hur de skall förhålla sig till upphovsrättsutbildning var de praktiska spel som Chris och Jane tagit fram, ett kortspel "the Copyright card game" som används på brittiska bibliotek för att sprida kunskap om upphovsrätt. Förutom detta spel finns en prototyp till "The publishing trap" som förhoppningsvis blir klart till Open Access-veckan i höst. Detta Monopol-liknande spel tar upp olika situationer kring publiceringsförfaranden (inte juridiska frågeställningar) och kan användas i diskussioner med bibliotekarier och forskare.

Jag deltog på flera andra sessioner som anordnades av CLM, med många bra diskussioner kring open scholarship och de framtida utmaningar vi står inför. Bibliotekens förändrade roll, vårt behov av att definiera våra nya roller och att diskutera värderingar var återkommande teman. Hur kan vi bistå forskarna genom hela forskningsarbetet? Enligt Peter Murrey-Rust från ContentMine stödjer biblioteken inte forskarna utan förlagen. Vi är en del av problemet, inte lösningen...

Jag vill avsluta med att tacka Svensk biblioteksförening för resestipendiet som gav mig möjlighet att delta på en mycket givande IFLA-konferens.

Inga-Lill Nilsson Karlstads universitetsbibliotek